

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Sandnerové a soudkyň JUDr. Petry Kamínkové a Mgr. Ivety Postulkové ve věci

žalobce: **X. Y.**
bytem Z

proti
žalované: **Česká advokátní komora**
sídlem Národní 118/16, 110 00 Praha 1

o **žalobě proti rozhodnutí** žalované ze dne 2. listopadu 2023, č. j. 10.01-000475/23-005

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí České advokátní komory ze dne 2. listopadu 2023, č. j. 10.01-000475/23-005. Žalobce žádal žalovanou o určení advokáta podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb. (dále jen „zákon o advokacii“) k zastoupení v řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 14 A 2/2023-62 ze dne 31. 5. 2023 a proti usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Ads 152/2023-31 ze dne 30. 8. 2023.

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

Shodu s prvopisem potvrzuje K L.

2. Žalobce se domáhal určení advokáta pro zastupování před Ústavním soudem, neboť měl za to, že v řízeních před správními soudy došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces. V řízení vedeném pod sp. zn. 14 A 2/2023 žalobce podal žalobu „*pro opožděnost, nečinnost, chybné úkony a nesprávné úřední postupy při rozhodování o sociálních dávkách příspěvku na bydlení a jejich vyplácení*“. Usnesením ze dne 15. 3. 2023 ustanovil Městský soud žalobci právního zástupce JUDr. Maroše Matiaška, LL.M. a vyzval žalobce, aby v součinnosti s ním odstranil vady žaloby, jelikož z původního znění žaloby nebylo zřejmé, čeho se žalobce domáhá. Žaloba byla doplněna dne 20. 4. 2023. Žalobce se domáhal ochrany před nečinností při vyřizování stížnosti a ochrany před nečinností při vyplácení již přiznané dávky. Soud usnesením ze dne 31. 5. 2023 č. j. 14 A 2/2023-62 shledal žalobu nepřípustnou, neboť rozhodnutí o stížnosti není rozhodnutím ve věci samé a při vyplácení již přiznané dávky není dána pravomoc soudu ve správním soudnictví, neboť stát nevystupuje ve vrchnostenském postavení.
3. Žalobce podal proti usnesení Městského soudu kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, ve které žádal o ustanovení nového právního zástupce. Nejvyšší správní soud usnesením č. j. 10 Ads 152/2023-25 zprostil advokáta JUDr. Maroše Matiaška, LL.M. zastupování žalobce ve věci a zároveň zamítl žádost žalobce (stěžovatele) o ustanovení nového právního zástupce pro řízení o kasační stížnosti s ohledem na zjevnou neúspěšnost kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud žalobce vyzval, aby ve lhůtě dvou týdnů předložil plnou moc udělenou jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti. Jelikož tak žalobce neučinil, Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 30. srpna 2023, č. j. 10 Ads 152/2023 řízení zastavil.
4. Dne 10. 9. 2023 žalobce podal žádost o určení advokáta pro zastupování v řízení před Ústavním soudem. Dne 4. 10. 2023 žalovaná vyzvala žalobce k doplnění žádosti o sdělení, které soudní rozhodnutí hodlá žalobce napadnout ústavní stížností, a který advokát ho zastupoval v předchozím (soudním) řízení. Žádost žalobce doplnil dne 10. 10. 2023. Žalovaná žádost zamítla nyní napadeným rozhodnutím.

Žaloba

5. Žaloba byla původně doručena Krajskému soudu v Brně 20. 11. 2023, který věc usnesením ze dne 28. 11. 2023 postoupil Městskému soudu v Praze. Žaloba je označena jako „*žaloba pro opožděnost a nečinnost*“ nicméně materiálně směřuje ke zrušení rozhodnutí žalované o neurčení advokáta. Žalobce ve své žalobě reaguje na argumenty žalované uvedené v napadeném rozhodnutí a uvádí důvody, pro které se domnívá, že by případná ústavní stížnost nebyla zjevně bezdůvodným uplatňováním nebo bráněním práva. Žalobce uvádí, že se Městský soud v Praze vůbec nezabýval jeho původní žalobou, kterou vyhodnotil jako nesrozumitelnou a ustanovil mu právního zástupce pro její doplnění. Podle názoru žalobce však doplnění žaloby sepsané advokátem po osobní schůzce obsahovalo „*tvrzení falešné, na základě něž byla žaloba zamítnuta*“. Žalobce dále nesouhlasí s tím, že neprokázal své příjmové a majetkové poměry. Část dokumentů žalované doložil a k doložení ostatních nebyl žalovanou vyzván.

Vyjádření žalované

6. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 2. 2. 2024 setrvala na své argumentaci uvedené již v napadeném rozhodnutí. Má za to, že byly naplněny oba zákonné důvody, pro které byla žádost žalobce o určení advokáta žalobce zamítnuta: skutečnost, že žalobce řádně neprokázal

své příjmové a majetkové poměry, a dále bezdůvodné uplatňování nebo hájení práva ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii.

Replika

7. Žalobce na vyjádření žalované reagoval replikou. Uvedl, že není pravdivé tvrzení žalované, že jeho žaloba neobsahuje žádné žalobní důvody, v nichž by bylo možné spatřovat nezákonnost rozhodnutí. Vymezil se zejména proti tvrzení žalované, že nebyly prokázány jeho příjmové a majetkové poměry, neboť k jejich prokázání nebyl žalovanou vyzván. Jediná výzva k doplnění žádosti totiž směřovala pouze k doplnění soudních rozhodnutí, která žalobce hodlal napadnout ústavní stížností.

Posouzení soudem

8. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, po vyčerpání řádných opravných prostředků, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud rozhodl bez nařízení jednání, neboť účastníci s takovým postupem ve stanovené lhůtě nevyjádřili nesouhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Soud při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), přičemž ho přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
9. Úvodem je třeba zdůraznit, že Městský soud v Praze posuzuje žalobu podle § 65 a násl. s. ř. s., tedy jako žalobu proti rozhodnutí. Žaloba proti nečinnosti podle § 79 s. ř. s. je totiž vymezena negativně a uplatňuje se v situacích, kdy rozhodnutí nebo osvědčení nebylo vydáno. V této situaci rozhodnutí bylo vydáno a žalobce v žalobě namítá jeho nezákonnost a požaduje jeho zrušení, jakkoli žalobu označuje jako „žalobu pro opožděnost a nečinnost“. Z formulace žaloby i z žalobního petitu dle soudu jasně vyplývá, že žalobce se svou žalobou domáhá přezkumu rozhodnutí žalované o neurčení advokáta.
10. Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii „[t]en, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.“
11. Podle § 18c odst. 1 věty první zákona o advokacii ve znění do 31. 12. 2023 „[ž]adatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby.“
12. Soud si je vědom, že do předmětné právní úpravy zasáhl Ústavní soud, když nálesem ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, zrušil uplynutím dne 31. 12. 2023 ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a“, čímž rozšířil právo na určení advokáta žalovanou k poskytnutí právní služby i na žadatele, kteří nejsou nemajetní a o určení žádají z jiných důvodů. Pro nyní projednávanou věc však tento zásah není podstatný, neboť žalobce určení advokáta žádal právě z důvodu své nemajetnosti.
13. Podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii ve znění do 31. 12. 2023 musí být k žádosti přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti včetně vzoru jejího formuláře a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komorě sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. L.

14. Podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii ve znění do 31. 12. 2023 „[k]omora určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek, bez zbytečného odkladu. Komora žádosti nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.“
15. Žalovaná zamítla žádost žalobce o určení advokáta ze dvou důvodů. Podle žalované případné podání ústavní stížnosti představovalo bezdůvodné uplatňování nebo hájení práva ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii. Druhým důvodem zamítnutí žádosti byla skutečnost, že žalobce řádně neprokázal své příjmové a majetkové poměry, neboť k žádosti nedoložil doklady o výši a příjmu žadatele podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii.
16. V ustanovení § 18c odst. 5 zákona o advokacii zavedený legální pojem „zjevně bezdůvodné uplatňování práva“ vyložil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 7. 2021, č. j. 8 As 138/2021-30. V něm tento pojem v podstatě postavil na roveň kategorii zjevné neúspěšnosti návrhu dle § 36 odst. 3 s. ř. s. při rozhodování o návrhu na osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení advokáta
v řízení před soudem. Nejvyšší správní soud vyložil, že „[p]odstatou obou institutů je neustanovit zástupce a nebradit jeho náklady z veřejných financí pro zbytečnost a nedůvodnost takového postupu. I kdyby byl zástupce ustanoven, jeho jakákoliv aktivita by nemohla vést k úspěchu ve věci. I přestože je tak slovní vyjádření obou ustanovení jiné, jejich význam je v zásadě shodný, pouze pojem použitý v zákoně o advokacii lze považovat za o něco málo širší.“ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005-105, č. 909/2006 Sb. NSS, by zjevná neúspěšnost návrhu podle § 36 odst. 3 s. ř. s. měla být zjistitelná bez pochyb okamžitě, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo prováděno dokazování.
17. Městský soud se ztotožňuje s argumentací žalované, že podání ústavní stížnosti by bylo v dané věci bezdůvodným uplatňováním nebo bráněním práva. Na první pohled je totiž zjevné, že žádná aktivita určeného advokáta by nevedla k úspěchu ve věci.
18. Žalobce se domnívá, že bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces, když Městský soud v řízení vedeném pod sp. zn. 14 A 2/2023 nezohlednil původní žalobu vypracovanou žalobcem. Doplnění žaloby, vypracované ustanoveným advokátem JUDr. Marošem Matiaškem, LL. M., bylo podle názoru žalobce falešné a vedlo k neúspěchu ve věci.
19. Soud nemohl přisvědčit žalobci, že by jeho advokát uváděl falešná tvrzení, neboť žalobce v podané žalobě neuvádí, která tvrzení měla být falešná, ani čeho jiného se chtěl ve správním soudnictví domáhat.
20. Ústavní stížnost žalobce by byla zjevně neúspěšná z obdobných důvodů, pro které shledal zjevně neúspěšnou jeho kasační stížnost Nejvyšší správní soud. Městský soud v tomto odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Ads 152/2023-25, kterým byl advokát žalobce zproštěn zastupování žalobce a zároveň žalobci nebyl ustanoven nový právní zástupce s ohledem na zjevnou neúspěšnost kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud v usnesení podrobně vysvětluje, proč byl návrh žalobce takto hodnocen a proč vyšel pouze z doplnění žaloby, které bylo vypracováno ustanoveným advokátem.
21. Z původní žaloby, která byla ustanoveným advokátem doplněna, totiž vůbec nebylo seznatelné, čeho se žalobce domáhá. Doplnění žaloby, které advokát vypracoval po osobní schůzce s klientem, sice objasnilo, čeho se žalobce domáhal, ale nevedlo k úspěchu ve věci.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. L.

22. Žalobou proti nečinnosti správního orgánu je totiž možné se bránit pouze tehdy, když má správní orgán povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení (§ 79 odst. 1 s. ř. s.). Žalobce se přitom v dotčené věci bránil nečinností žalobou proti vyřizování stížností podle § 175 správního řádu. Dále se žalobce nečinností žalobou domáhal vyplacení dávky soc. zabezpečení. V případě, že dojde k prodlení s vyplacením dávky sociálního zabezpečení, tak není založena pravomoc správních soudů (srov. Stanovisko Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2013, sp. zn. Cpjn 203/2012). Pravomoc správních soudů je dána pouze tehdy, když správní orgán o dávce rozhoduje a je tak ve vrchnostenském postavení vůči žadateli.
23. Soud uzavírá, že již zjevná neúspěšnost ústavní stížnosti byla dostatečným důvodem pro neurčení advokáta žalobci.
24. Pokud jde o prokazování příjmů, zdejší soud se ztotožnil s žalobcem, že nedoložení dokladu o výši některých příjmů (zde starobního důchodu ve výši 14 408 Kč, příspěvku na bydlení ve výši 1 363 Kč a dalšího tvrzeného příjmu ve výši cca 1 000 Kč) při prokazování příjmů podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii by bez dalšího nemuselo vést k zamítnutí žádosti. Neprokázání skutečností, o nichž není třeba důvodně pochybovat, nemůže být důvodem zamítnutí žádosti o bezplatnou právní službu. V nyní projednávané věci však o jediný důvod zamítnutí žádosti nešlo.
25. Zákon o advokacii v §18c obsahuje řadu podmínek, které musí být pro určení advokáta splněny kumulativně. Nesplnění byť jedné jediné podmínky tak povede k neurčení advokáta a tedy i k zamítnutí žaloby.
26. V tomto případě se soud ztotožnil s hodnocením žalované, že určení advokáta pro zastupování v řízení před Ústavním soudem by bylo bezdůvodným uplatňováním nebo hájením práva podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

27. Na základě shora uvedeného soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Žalovaná v rozhodnutí dostatečně odůvodnila, proč je podání případné ústavní stížnosti bezdůvodné uplatňování či hájení práva a proč je zjevná neúspěšnost takového návrhu seznatelná na první pohled.
28. Pokud jde o náklady řízení, žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalované žádné důvodně vynaložené náklady v řízení nevznikly. Soud proto ve druhém výroku rozsudku podle § 60 odst. 1 s. ř. s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém

rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 19. listopadu 2024

JUDr. Ludmila Sandnerová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. L.